

ARANKA KOCSIS

OBEC BÚČ

Obec Búč leží 20 kilometrov na západ od mesta Štúrovo na miernych kopcoch pahorkatiny, neleží priamo na brehu Dunaja, ale vo vzdialenosti približne 5 kilometrov od brehov tejto veľriecky. Z kopcov obrastených viničom je krásny výhľad do susedného maďarska nachádzajúceho sa na protíľahľom brehu Dunaja. Osadu obklopujú lužné lesy a nížinaté, miestami močaristé územia, po okraji obce sa tiahne rybník, ktorého odvodňovací kanál prebiehajúci súbežne s hranicou obce obklopený romantickou vrbinou ústi do Dunaja.

Tieto priaznivé prírodné podmienky umožňujú rozvoj agroturistiky, ktorá hrá v posledných rokoch veľmi významnú úlohu v živote obce.

História obce a historické pamäte

Z minulosti obce Búč je dôležité vyzdvihnúť niektoré zaujímavé fakty. Prvým je fakt, že obec pochádza ešte z čias príchodu maďarov do vlasti a pôvod názvu obce, na potvrdený etimologickým výskumom a miestnymi legendami, je meno obce odvodené od mena vojvodu menom Bulcsu. V domácich knižniciach mnohých rodín obce Búč môžeme nájsť knižný rad Malá vlastivedná bibliotéka od komárňanského vydavateľa KT, v ktorej je uvedený krátky súhrn histórie obce, obsahujúci aj viacero vyobrazení vodcu Bulcsa, vrátane obrazového materiálu z Obrazovej kroniky. Vyobrazený je veľkým písmom písaný nápis na priečelí obecného domu oznamujúci, že toto je Vila Bulcsu. Pri príležitosti miliecentenária príchodu maďarov do vlasti dalo obecné zastupiteľstvo zhotoviť sochu vojvodu Bulcsua sediaceho na koni. Sochu zhotovil sochár Ján Nagy a nachádza sa pred obecným úradom.

Počas dlhých storočí od začiatku stredoveku až po rok 1848 patrila obec ostrihomskému arcibiskupovi. Počas prenasledovania prívržencov Matúša Csáka a počas tureckých vpádov bola obec viackrát zrovnaná zo zemou. V týchto ťažkých časoch, kedy obec povinne odvádzala dane nielen ostrihomskému arcibiskupovi, ale aj Turkom, sa oslabil viera mnohých obyvateľov obce a väčšina z nich práve v tomto čase prestúpila na kalvínsku vieru. Prevažná väčšina obyvateľstva

dodnes pretrvala v tejto viere. Po oslobodení od tureckej nadvlády sa obec stala centrom tejto oblasti až po rok 1696, kedy na základe rozhodnutia na zhromaždení župnej rady v záujme zvýšenia všeobecnej bezpečnosti vznikli sedliacke župy a centrom jedných z okresov sa stala práve obec Búč.

Kalvínsky kostol nachádzajúci sa v centre obce bol postavený v roku 1784 a je chránenou kultúrnou pamiatkou pre svoj neobyčajný pôdorys v tvare gréckeho kríža. Najslávnejším kazateľom pôsobiacim v tejto obci bol Michal Katona, ktorý tu pôsobil na začiatku 19. storočia v rokoch 1803-1822 a bol zároveň pokladaný aj za najväčšieho maďarského geografa. Jeho pamiatku obec dodnes verne zachováva, na miesto jeho posledného odpočinku dvakrát ročne slávnostne kladú vence a v základnej škole, ktorá nesie jeho meno organizujú dni Michala Katonu.

Od 90. rokov nášho storočia obec dodržiava tradíciu spomienky na štrnástich vojakov, ktorí sa v roku 1849 pridali k armáde Juraja Klapku, ktorá bránila Komárno. Pamiatku týchto vojakov si uctievať každoročne 15. marca na spomienkovej slávnosti, ktorá sa uskutočňuje pri soche Sándora Petőfiho vo dvore Obecného úradu.

Po uzavretí trianonskej mierovej zmluvy v roku 1920 sa obec stala súčasťou Československej republiky, v roku 1938 ju na základe viedenskej zmluvy znova pripojili k Maďarskej republike, po vojne sa však znova stala súčasťou Československej republiky.

Ku koncu druhej svetovej vojny sa obec na tri mesiace stala súčasťou frontu, nemecké vojská odtiaľto ostreľovali sovietske jednotky táboriace na opačnom brehu Dunaja, následkom týchto bojov zostali na mieste obce iba ruiny. Vojna si v obci Búč vyžiadala celkom 75 obetí, z toho 18 obetí z radu civilného obyvateľstva. Následkom politickej situácie, ktorá nastala v rokoch tesne po druhej svetovej vojne, muselo svoju rodnú obec opustiť 226 obyvateľov obce, 47 rodín bolo deportovaných do Českej republiky a 15 rodín bolo vysídlených do Maďarskej republiky. Občanov vysídlených do Maďarskej republiky, deportovali hlavne do severozápadnej časti Zadunajska, do okolia obce Mosonmagyaróvár, do obcí Mosonszolnok a Mosonszentjános. Obyvatelia deportovaní do Českej republiky boli odvlečení na nútené práce a v neskorších rokoch sa vrátili späť so svojej rodnej obce. Na miesto vysídlených obyvateľov bolo v rokoch 1946-1948 do obce presídlených 36 slovenských rodín z obce Kesztlöc pri Ostrihome.

Pamiatka týchto tragických udalostí 20. storočia je stále živá v kolektívnom vedomí obyvateľstva a každá z týchto udalostí má svoj pamätný deň a svoje pamätné miesto v obci, obyvatelia si každoročne tieto udalosti pripomínajú slávnostným kladením vencov: obetiam

prvej svetovej vojny pri spomienkovej tabuli pripevnenej na múre kalvínskeho kostola, obetiam druhej svetovej vojny pri pamätníku venovaného obetiam druhej svetovej vojny na cintoríne a vysídleným a odvečeným obyvateľom pri náhrobnom stĺpe postavenom na ich pamiatku pred Obecným úradom.

Okrem týchto pamätných miest je v záhrade obecného domu pri už spomínanej buste Sándora Petőfiho postavený pamätný stĺp pri príležitosti nového milénia, trianonský pamätný kríž a náhrobný stĺp, ktoré boli odhalené pri príležitosti 790. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Pri katolíckej zvonici pochádzajúcej zo začiatku minulého storočia nachádzajúcej sa na hlavnom námestí obce odhalili súsošie na počesť 1000. výročia založenia štátu. Súsošie zobrazuje svätého Štefana, svätú korunu a vtáka turul. V okolí súsošia bol založený park svätého Štefana.

Svoje pamätné miesto v obci má aj organizácia CSEMADOK, pamätné miesto v centre obce bolo založené pri príležitosti 50. výročia založenia miestnej organizácie. Oproti náhrobným stĺpom vojvodu Bulcsua a vysídlených obyvateľov nachádzajúcich sa pred obecným úradom, na opačnej strane cesty sa nachádza park založený na pamiatku Jána Eszterházyho s bustou tejto významnej osobnosti. Busta, ktorú odhalili v roku 2005 je prvou sochou zobrazujúcou Eszterházyho na Slovensku. Život Jána Eszterházyho síce žiadnym spôsobom nie je spätý s obcou, ale vedenie obce a spolu s ním aj mnoho obyvateľov obce zdieľajú presvedčenie, že toto umelecké dielo má v obci svoje významné miesto, pretože: „*Kde inde na Slovensku by mal mať Eszterházy sochu, ak nie v našej obci?*“ Na základe mnohých verejných diskusií v posledných desaťročiach okolo životného diela Eszterházyho, vedenie obce považovalo za svoju povinnosť prijať Eszterházyho sochu a tým sa pričiniť o zachovanie duchovného dedičstva Maďarov žijúcich na Slovensku. Podľa ich názoru sa toto gesto zhoduje tak s hodnotovou orientáciou obce, ako aj postavením obce a vonkajšími očakávaniami. Nasledujúci rok, v roku 2006 v Budapešti obdržala obec pamätnú Eszterházyho plaketu a čestné uznanie od maďarskej inštitúcie Eszterházy János Emlékbizottság és a Rákóczi Szövetség (Komisia pre zachovanie pamiatky J. Eszterházyho a Rákócziho asociácia).

V postojoch obce - neobvyklé množstvo sôch a pamätných miest v porovnaní s veľkosťou a charakterom obce, sa prejavuje silné národnostné cítenie obce, ktoré vedenie obce vyjadruje vedome a s nadšením.

Podľa môjho názoru za intenzívnymi prejavmi národného povedomia stoja predovšetkým tragické udalosti 40. rokov 20. storočia (vojna, plienenie frontu, odvečenie obyvateľov na nútené práce a vysídľovanie), hlavne ich silný vplyv na utváraní spoločenstiev a

proces zburžoázňovania, ktoré dodnes slúžia ako vzor v utváraní individuálnych a rodinných životných dráh.

Etnické a náboženské zloženie miestnej spoločnosti

Pri poslednom sčítaní obyvateľstva v roku 2001 mala obec 1243 obyvateľov, z toho sa 1164 obyvateľov hlásilo k maďarskej národnosti, 79 k slovenskej, 808 obyvateľov ku kalvínskemu a 362 obyvateľov k rímsko-katolíckemu vierovyznaniu. Pri konfrontácii týchto výsledkov s výsledkami predchádzajúceho sčítania obyvateľstva vysvitá, že od 60. rokov 20. storočia nastal úbytok obyvateľstva v obci. V roku 1991 bol celkový počet obyvateľov 1346 (z toho maďarskej národnosti 94,28%, slovenskej 5,72%, kalvínov 785, rímskokatolíckeho vierovyznania 343). Najviac obyvateľov mala obec v roku 1961 (1980: 1544, 1970: 1662, 1961: 1800, 1948: 1612, 1940: 1651, 1930: 1621, 1921: 1585, 1910: 1582, 1900: 1649, 1890: 1621, 1880: 1552, 1869: 1528, 1860: 1714). Najdramatickejším ukazovateľom úbytku obyvateľstva v obci je tohoročný údaj (2007), podľa ktorého sa do konca mája narodilo v obci celkovo jedno dieťa a s najväčšou pravdepodobnosťou tento údaj zostane do konca roka nezmenený.

Prevažná väčšina obyvateľstva je teda protestantského vierovyznania a maďarskej národnosti, ktorých pokladajú za rodených búčanov. Za „iných“ pokladajú tých, ktorí sú katolíckeho vierovyznania a pochádzajúcich z Kesztyölcu.

a) Katolíci

Katolíci sa v priebehu 20. storočia dostali do obce predovšetkým prostredníctvom uzatvárania manželstiev hlavne z okolitých maďarských obcí, ale rímsko-katolíckeho vierovyznania sú aj obyvatelia slovenskej národnosti pochádzajúci z Kesztyölcu.

Počet obyvateľov katolíckeho vierovyznania v posledných rokoch vzrástol a to v prvom rade prostredníctvom manželstiev, ale príčinou môže byť aj fakt, že v zmiešaných kalvínsko- katolíckych manželstvách sa často prejaví ako dominantnejšia katolícka viera jedného z manželov a táto má vplyv na neskoršie rozhodovanie sa dieťaťa ohľadne príslušnosti k vierovyznaniu.

Podľa vyjadrenia starostu a niektorých poslancov práve posledné sčítanie obyvateľstva v roku 2001, podľa ktorého vzrástol počet katolíkov v obci, ich primälo k tomu aby začali so stavbou katolíckeho kostola v obci. V Búči sa počas dlhých storočí nachádzal iba jeden kalvínsky kostol a nepatrné množstvo (alebo za nepatrné množstvo považované)

katolíkov navštevovalo bohoslužby v susednej obci Bátorove Kosihy, v obci mali prenajatú iba jednu modlitebňu a mali k dispozícii jednu katolícku zvonicu. Petícia, ktorú začali realizovať koncom roka 2002 a ktorú podpísali aj mnohí kalvínsky veriaci, priniesla v prekvapivo krátkom čase svoje výsledky. V nasledujúcom roku arcibiskup Sokol povolil stavbu kostola, v septembri počas svojej návštevy v Bratislave Pápež Ján Pavol II. vysvätil základný kameň, na jar v roku 2004 sa začalo so stavebnými prácami a po rekordne krátkom čase osem a pol mesiaca, v decembri slávil katolícki veriaci obce Búč vianočnú svätú omšu vo vlastnom kostole, ktorý funguje ako „pobočka“ kostola v Bátorových Kosihách a majú aj spoločného kňaza. Stavbu kostola podporila významnou finančnou čiastkou (1,46 mil. Sk) samospráva obce (prostredníctvom úveru z banky) a finančnou zbierkou ju podporili aj kalvínski veriaci obce. Moderný malý kostolík, ktorý sa nachádza na začiatku obce pri hlavnom cestnom ťahu dominuje obrazu obce (kalvínsky nachádzajúci sa v strede obce sa postupom času stáva nevýrazným). Od postavenia nového kostola vzrástol počet veriacich pravidelne navštevujúcich bohoslužby na 50-60, aj keď v prevažnej väčšine iba z kruhov veriacich staršej generácie, (z radov kalvínskych veriacich navštevuje pravidelne bohoslužby približne 20-30 veriacich). Kňaz s materinským jazykom slovenským, ktorý sem prichádza z Bátorových Kosíh, slúži omše po maďarsky, pretože veriaci si nenárokujú bohoslužby v slovenskom jazyku- starší slovenskí veriaci pochádzajúci z Kesztölcu hovoria nárečím a spisovná slovenčina je pre nich ťažko zrozumiteľná, kňaz však slúži pre nich niektoré časti omše aj po slovensky.

Katolícky cintorín sa nachádza hneď vedľa kalvínskeho a majú spoločné pohrebisko, hranica medzi hrobmi týchto dvoch vierovyznaní je takmer nepostrehnuteľná.

Roztržky a prejavy odporu medzi dvoma vierovyznaniami nie sú, ak existujú, tak iba vo vzájomnom priateľskom doberaní sa počas rozhovorov, obe strany si však uvedomujú, že aj tieto nevinné doberania a žarty dodnes nesú v sebe určitý druh nedôvery.

Miernejšie zvady a nezhody sa medzi dvoma vierovyznaniami objavili od postavenia nového kostola v súvislosti s hodovou slávnosťou kostola, ktorú usporiadali už po druhý rok v septembri vo sviatok svätého Pia, patróna kostola. Tieto slávnosti pripadli presne na víkend slávností vinobrania. Možno očakávať, že v budúcnosti hodové slávnosti potlačia význam podujatia CSEMADOKu, ktoré dosiaľ malo v kalvínskej väčšine svoj význam (pri príležitosti slávností vinobrania si rodiny aj kalvínske pozývali návštevy z okolitých obcí, tak ako to je zvykom v katolíckych obciach pri príležitosti hodových slávností).

b) Obyvatelia pochádzajúci z Kesztlölcu

V protiklade s katolíckym obyvateľstvom slovenské obyvateľstvo nedokázalo zosilnieť a vedome prijímajúc svoju odlišnosť sa nedokázalo upútať pozornosť okolia.

Skupina Slovákov (36 rodín), ktorú môžeme považovať za významnú, prišla do obce v rokoch 1946-48 a dodnes asimilovala s pôvodným obyvateľstvom. Seba samých považovali za Slovákov a pri príchode na Slovensko hovorili všetci po maďarsky a svojou materinskou rečou- nárečím z nitrianskej oblasti (ako oni sami hovoria, hovorili „*po kesztúcky*“). Väčšinou boli baníci, ale v Búči pre nedostatok lepších príležitostí vstúpili do jednotného roľníckeho družstva (výnimku tvorili dve rodiny) a stali sa roľníkmi, na začiatku 50. rokov predseda roľníckeho družstva dokonca pochádzal z ich radov. Ich deti navštevovali slovenskú základnú školu. V rokoch 1945-49 sa v obci nachádzala iba slovenská škola, ale vyučovanie v slovenskom jazyku v obci pokračovalo aj po septembri roku 1949, kedy bolo znova povolené vyučovanie v maďarskom jazyku, v obci ešte asi pol druhá desaťročia prebiehalo vyučovanie v slovenskom jazyku v jednej združenej triede (pre 1.-5. ročník, neskôr pre 1.- 4. ročník). V roku 1960 bola zrušená pre nedostatok detí, presnejšie pre nedostatok záujmu zo strany „*kesztölckých*“ rodičov.

Udržiavanie kontaktu s rodinou, ktorá zostala v Kesztlölcu pribežne so starnutím a vymieraním prvej generácie postupne zaniká. Do obce ležiacej vo vzdialenosti 30 kilometrov sa vracali pri príležitosti väčších rodinných udalostí, ako sú svadby, hodové slávnosti, v súčasnosti sa skôr vracajú iba pri príležitosti pohrebov. Pre novú generáciu udržiavanie kontaktov s rodnou obcou svojich predkov stráca na význame. Druhá generácia Slovákov z Kesztlölcu sa prostredníctvom sobášov s pôvodným obyvateľstvom pomaďarčila a postupom času nepokladala za dôležité zaškoľovanie svojich detí v slovenskom jazyku. V súčasnosti nenavštevuje slovenskú základnú školu v Bátorových Kosihách ležiacu necelé 4 km od obce ani jedno dieťa z obce Búč. Podľa tvrdení rodičov je to tak hlavne preto, lebo malé deti odmietajú denne cestovať autobusom. Podľa názoru iných ako aj podľa slov pedagógov miestnej základnej školy, slovenskí rodičia zapisujú svoje deti do základnej školy v Búči namiesto slovenskej školy v Bátorových Kosihách pre dobré meno búčskej maďarskej školy.

V rodinách pochádzajúcich z Kesztlölcu už aj rodičia hovoria doma po maďarsky zo svojimi deťmi a to aj príslušníci staršej generácie, ktorí sa ešte narodili v Kesztlölcu a ich deti navštevovali slovenskú školu v Búči.

Slováci doposiaľ nemali a ani nemajú žiadnu organizáciu, združenie, kultúrne podujatie, alebo pamätné miesto, ktorým by vyjadrovali svoju národnú identitu. V obci neexistujú Slováci, ktorí by nehovorili alebo nechceli hovoriť a komunikovať s maďarským obyvateľstvom po maďarsky.

Škola

Miestna základná škola prijala pri príležitosti výročia obnovenia vyučovania v materinskom jazyku v roku 1999 meno významného kazateľa obce Mihálya Katonu. Pri príležitosti tohto výročia vydala obec pamätnú knihu o škole, v ktorej spomínajú nielen na viac ako 300 ročnú minulosť inštitúcie a na ťažké časy spreď 50 rokov, kedy sa zrušili školy s vyučovacím jazykom maďarským, ale aj na útlak z predchádzajúcich rokov.

V časoch mečiarizmu v roku 1997, kedy sa novelizáciou zákona a vzdelávaní ministerské nariadenie pokúšalo regulovať vydávanie dvojazyčných vysvedčení (slovensko-maďarských), čiže bolo zakázané používanie maďarského jazyka na týchto úradných listinách, sa riaditelia základnej školy v Búči a v Bátorových Kosihách obrátili na okresné úrady s protestným listom. Odpoveďou na tento protestný list bolo odvolanie oboch riaditeľov a na ich miesto boli vymenovaní slovenskí riaditelia. Obyvatelia oboch obcí sa však zastali svojich škôl a ich riaditeľov a to tým spôsobom, že zabránili vstupu nových slovenských riaditeľov do inštitúcií tak, že počas obdobia troch mesiacov denne držalo stráž pri vchode do škôl 10-15 obyvateľov. V tom čase bola v pohotovosti celá obec a všetci obyvatelia vedeli, že ak v obecnom rozhlase zaznie Kossuthova pieseň, „*treba nechať všetko stranou*“ a ponáhľať sa na školský dvor, pretože je „zle“. Podľa pamätníkov, pri jednej príležitosti, bol vyhlásený takýto poplach a pred školou sa v priebehu niekoľkých minút zhromaždilo viac ako sto obyvateľov. Pod vplyvom protestov, spor nabral najprv okresné a neskôr aj medzinárodné rozmery a nakoniec sa podarilo obrániť riaditeľov škôl ako aj školy samotné. Po tom, čo v roku 1998 vyhrala voľby dovtedajšia opozícia a Strana maďarskej koalície sa dostala do vlády obyvatelia obcí Búč a Bátorove Kosihy boli za tento svoj čin vyznamenaní Cenou za vytrvalosť založenou maďarskými poslancami v slovenskom parlamente.

Odvolanie riaditeľov škôl v týchto dvoch obciach nebolo ojedinelým prípadom, ale v poradí už 16.-17. Predtým už úrady odvolali mnoho riaditeľov základných škôl, v najčastejších prípadoch bez akéhokoľvek odôvodnenia, medzi inými odvolali aj riaditeľa základnej školy v Štúrove, ktorý zhodou okolností pochádzal z obce

Búč a bol bratom starostu obce Búč a neskôr vstúpil do Strany maďarskej koalície a po zmene vlády sa stal ministrom školstva. Tieto predošlé odvolania riaditeľov však nemali takú odozvu ako dve odvolania v obciach Búč a Bátorove Kosihy. Predchádzajúce odvolania neboli sprevádzané organizovanými protestnými akciami. Kolektívny odpor ako odpoveď na násilné opatrenia úradov sa zdvihol iba v prípadoch odvolaní riaditeľov týchto dvoch škôl.

Podľa vedenia školy fakt, že po skončení éry „mečiarizmu“ minister školstva, ktorý bol v úrade pochádzal z obce Búč a starosta obce tiež pôsobil ako poslanec Národnej rady, významnou mierou prispel k tomu, že sa podarilo dokončiť rekonštrukciu základnej školy začatú ešte za čias socializmu a ktorá bola dočasne pozastavená: pristavili novú budovu k pôvodnej, kde okrem vyučovacích tried našli svoje miesto aj chemické laboratórium a laboratórium výpočtovej techniky.

Tento školský rok (2006/2007) po prvýkrát zaznamenali pokles počtu žiakov pod 130 (spolu 127 žiakov), čo predstavuje výrazný pokles počtu žiakov v porovnaní so začiatkom 90. rokov, kedy sa počet žiakov bežne pohyboval medzi 170-180. Dôvodom postupného ubúdania počtu žiakov je pokles počtu pôrodov. V posledných rokoch slovenské školy v okolitých obciach nenavštevuje ani jedno dieťa z obce Búč ani zo slovenských rodín pochádzajúcich z Kesztlöcu, v čom zohráva významnú úlohu vysoká úroveň vyučovacieho procesu na základnej škole v Búci, dobré meno školy, vysoké číslo vysokoškolsky vzdelaných bývalých žiakov školy a v nemalej miere aj silná národnostná identita obyvateľov obce.

Samospráva obce

Od roku 1994 stojí na čele obce štvrté volebné obdobie rovnaký starosta, ktorý je zároveň poslancom Národnej rady za Stranu maďarskej koalície. Dnes päťdesiatnik, rodený búčan, nepochádza z kalvínskej ale z katolíckej rodiny, má ukončené ekonomické vzdelanie a pred nástupom do funkcie starostu dlhé roky pracoval ako ekonóm v miestnom roľníckom družstve. Za výsledky, ktoré obec dosiahla po prevrate a za to, že sa vyzdvihla spomedzi obcí svojho okolia a dnes je vzorovou obcou (podľa frázy v maďarčine „*Búcs a csúcs*“, čo môžeme voľne preložiť ako „*Búč je naj*“) vďačia obyvatelia v prvom rade starostovi.

Tajomstvom jeho úspechu je, ako sám hovorí, to že sa vedome snažil udržať spolupatričnosť v poslednom desaťročí už beztak dostatočne spolupatričného obyvateľstva obce.

Na prvom mieste jeho do detailov prepracovanej stratégie bolo šírenie dobrého mena obce v čo najširšom meradle popri iných aktivitách prostredníctvom odhaľovania sôch, pekným upraveným obrazom obce s mnohými parkmi, aby obec vystupovala v povedomí verejnosti ako dobre fungujúca obec a aby sa ako dobre známa obec ľahšie dostala k finančným zdrojom fondov.

Správnosť jeho predstáv sa potvrdila. V poslaneckom zbore v priebehu posledných desaťročí vždy mali aj majú svoje miesto a slovo zástupcovia z radov katolíckeho, kalvínskeho, pôvodom búčskeho ako aj pôvodom kesztölcského obyvateľstva. Starosta obce vždy dokázal úspešne spolupracovať s každým z nich. Napríklad úspešnosť stavby katolíckeho kostola je podľa obecnej verejnej mienky výsledkom spolupráce navrhujúceho katolíckeho poslanca pôvodom z Kesztölcu a starostu obce.

Množstvo pamiatok, sôch a náhrobných stĺpov v obci odhalili tiež za pôsobenia terajšieho starostu, podľa jeho vlastného vyjadrenia pre novinárov: „*Aby sme po sebe zanechali nejaké stopy.*“ Všetky uvedené pamiatky sa úzko viažu k maďarskej národnej identite a minulosti tohto národa.

Menej zviditeľňovanou, ale nie zanedbateľnou zásluhou samosprávy obce sú najrôznejšie formy sociálnej podpory pre sociálne odkázaných obyvateľov (stavba nájomných bytov pre mladé rodiny, rozvoz stravy zdarma pre starších obyvateľov, odvoz smetí za výhodné ceny, udržanie nízkej ceny dane z nehnuteľností, systém daňových úľav pre začínajúcich podnikateľov, založenie stanice záchranej služby). K finančnému krytiu už spomenutých ako aj ďalších projektov a stavieb posledných desaťročí (čistička odpadových vôd, obnova cestných komunikácií a telefonických sietí, zavedenie vysokorýchlostného internetu, zakladanie verejných parkov, rekonštrukcia autobusových staníc) sa obci podarilo zabezpečiť finančné príspevky prevažne zo štátnych zdrojov, z krajských a okresných zdrojov, ako aj cestou konkurzov, svoj podiel na získavaní finančných zdrojov má aj fakt, že starosta obce je zároveň poslancom parlamentu a podľa jeho vlastných slov „*je blízko pri prameni*“.

Popri týchto aktivitách je samospráva hlavným podporovateľom činnosti miestnych civilných organizácií (CSEMADOK, Združenie poľovníkov, Športová organizácia a ďalšie združenia). Podľa názoru starostu by tieto organizácie nemohli fungovať bez podpory samosprávy, pretože nemajú vlastné finančné zdroje (členské príspevky, dobrovoľné príspevky). Samospráva obce im dáva k dispozícii budovu Obecného domu, kde organizujú svoje stretnutia a prevažnú časť podujatí finančne kryje. Občianske združenie pre rozvoj turistiky a kultúry tiež

podporili cestou revitalizácie okolia rybníka o ploche 13 hektárov, ktorý sa nachádza na okraji obce, zakladanie parkov, udržiavanie upraveného obrazu obce s množstvom kvetov, čo zvyšuje príťažlivosť obce pre turistov. Zabezpečenie prívodu pitnej vody a čistička odpadových vôd sú podľa smerníc Európskej únie tiež dôležitou podmienkou pre rozvoj turizmu.

Samospráva sa zároveň nemôže spoliehať na podporu podnikateľov, ako hovorí starosta, skôr podnikatelia očakávajú podporu obce. Z času na čas sa objavia problémy so platením daní a nájomného (a to aj zo strany najväčšieho výrobcu obce- jednotného roľníckeho družstva, ktoré má v prenájme obecné pozemky). Civilné organizácie a ich podujatia príležitostne podporuje iba jeden agropodnikateľ.

Samospráva neprevádzkuje žiadnu vedľajšiu zárobkovú činnosť, jej pravidelné príjmy pochádzajú z daní, z normatívnych príspevkov a z prenájmania niekoľkých nehnuteľností a obecných pozemkov. Podľa starostu boli doterajšie finančné príspevky poskytnuté obyvateľom vzhľadom k možnostiam a finančným zdrojom obce dosť významné. Z tohto dôvodu sa finančné zdroje obce pomaly vyčerpávajú, čo môže mať za následok, že v blízkej budúcnosti budú musieť obmedziť sieť poskytovaných sociálnych služieb.

Zamestnanci a zamestnávateľa

Podľa slov starostu sa nezamestnanosť v obci prakticky nevyskytuje. 32 nezamestnaných, ktorí sú evidovaní na okresnom úrade práce, podľa jeho názoru nie je ochotných pracovať, alebo sú nespôsobilí na prácu akéhokoľvek druhu.

Hlavným zamestnávateľom v obci je jednotné roľnícke družstvo, ktoré Búči po prevrate nezaniklo, tak ako v okolitých obciach, ale do dnešnej doby úspešne funguje. Má okolo 80- 90 stálych zamestancov (pred dvoma rokmi to bolo 105) .

V obci tiež pôsobí 5 samostatne hospodáriacich roľníkov, jeden podnikateľ v poľnohospodárstve, jedna menšia baliareň, niekoľko rodín sa venuje pestovaniu kvetov, štyri rodiny sa zase popri zamestnaní alebo dôchodku začali venovať agroturistike. Za významných zamestnávateľov je možné považovať iba baliareň (jej majiteľ nepochádza z obce, budovu má prenajatú) a podnikateľa v poľnohospodárstve, kde je na stálo zamestnaných približne 10-12 osôb. Ostatní prevádzkujú svoje podniky vo forme rodinných podnikov a iba zriedkakedy zamestnávajú pracovníkov z obce, ak aj áno ťažko sa im darí niekoho zamestnať, pretože obyčajne ponúkajú veľmi nízku mzdu (pod 50 Sk/ za hodinu). Miestne roľnícke družstvo napriek tomu, že nie je stratové, platí

prevažnej väčšine svojich zamestnancov minimálnu mzdu. Väčšina práceschopného obyvateľstva preto za prácou dochádza do susedného Maďarska do závodu firmy Suzuki v Ostrihome, do komárňanskej Nokie, niektorí do závodu na výrobu pracích práškov v meste Tatabánya. Do spomenutých závodov dopravujú zamestnancov pracujúcich v 12 hodinových smenách firemné autobusy.

Podľa mnohých názorov, toto dochádzanie do zamestnania veľmi výrazne vplýva na život v obci a „robí zo sedliakov dedinských robotníkov“. Tri a viac hodinové cestovanie, dlhé smeny, napäté pracovné tempo majú za následok to, že obyvateľstvo v aktívnom veku sa stále menej zúčastňuje verejného života obce (pretože sa nezdržujú v obci a ak aj áno sú unavení, alebo spia, „ani kosiť trávu nemôžeme hocikedy, lebo ihneď človeka upozornia, že má byť ticho, tu spí Jano, teraz prišiel z nočnej smeny“, často im vadí aj dedinský rozhlas). Iní hovoria, že to tak bolo aj v časoch socializmu, komu sa nepodarilo zamestnať v miestnom roľníckom družstve, ten cestoval za prácou už v tých časoch do papierne v Štúrove alebo lodeníc v Komárne, na dôvažok, nepremávali ani firemné autobusy a tak zamestnancom chýbalo pohodlie dopravy načas a na miesto zamestnania, museli cestovať linkami verejnej autobusovej dopravy, čakať na príchod autobusu a predierať sa pomedzi ostatnými cestujúcimi. Faktom však zostáva, že v tej dobe malo roľnícke družstvo oveľa viac zamestnancov ako v súčasnosti, bolo obdobie, kedy zamestnávalo až 90% obyvateľstva v produktívnom veku a malo až 400 členov.

Partnerské vzťahy

Obec udržuje priateľské vzťahy s tromi obcami: Neszmély, Kesztlöc a Mosonszolnok. Všetky spomenuté obce sa nachádzajú na území Maďarskej republiky, Kesztlöc je tiež slovenská obec, rodné miesto obyvateľov po vojne presídlených do obce Búč, Mosonszolnok je zase obcou tých, ktorých vysídlili z obce Búč.

Najbližšia obec Neszmély ležiaca na protíľahľom brehu Dunaja je družobnou obcou obce Búč, čo je výnimočná hodnosť potvrdená opečatenou zmluvou a podpisom oboch starostov. Spoločným veľkým snom búčskeho a neszmélyskeho starostu je euroobec a už sú pripravené aj predbežné plány tejto obce, v súčasnosti prebieha získavanie finančných zdrojov, medzi inými príprava žiadosti o uchádzanie sa zdrojov z fondov európskej únie. Združenie týchto troch obcí vzniklo tiež na podnet dvoch spomenutých starostov.

Obyvatelia obce Búč udržujú kontakty s obyvateľmi obce Kesztlöc nielen na úrovni udržiavania rodinných vzťahov, ale spolupracujú hlavne v kultúrnej sfére. Búčsky spevokol už viackrát

vystúpil v Kesztlöci a kesztölcý ľudový zpěvokol v Búči, v minulosti boli často organizované aj spoločné futbalové zápasy.

Priateľstvo samospráv a občianskych organizácií obcí Búč a Mosonszolnok sa obnovilo pri príležitosti 50. výročia vysídľovania, kedy sa obyvatelia obce Búč zapojili do radu slávnostných podujatí organizovaných na tých územiach Slovenska, z ktorých pochádzalo vysídlené obyvateľstvo. Do Búču vtedy pozvali vysídlených obyvateľov pri príležitosti organizovania spomienkového dňa na tieto udalosti. Počas prebiehajúcich činností spojených s organizáciou slávností vzrástol záujem oboch strán o bližšie spoznanie sa a počas nasledujúcich rokov sa uskutočnili viaceré vzájomné návštevy. Tak ako čas plynul sa oslabil aj záujem o udržiavanie vzťahov a v súčasnosti vzájomné kontakty chradnú, podľa viacerých názorov je za to zodpovedná obrovská vzdialenosť medzi obcami.

Záver

Pútavé znaky spolupatričnosti, maďarskej národnostnej identity, silného miestneho povedomia okamžite udierajú do očí návštevníka už pri prvej návšteve tejto obce. Návštevník však musí zaregistrovať aj fakt, že toto všetko nebráni obyvateľom obce v tom, aby sledovali a pružne reagovali na udalosti a zmeny týkajúceho užšieho či širšieho verejného života a v zmeny politickej situácii a na ekonomické výzvy. Popri zachovávaní si svojich tradícií a tradičnej hodnotovej orientácie sú obyvatelia obce otvorení voči európskym myšlienkam, pružne sa prispôsobujú novým ekonomickým podmienkam a v rámci euroregiónu uvážlivo plánujú v budúcnosť obce, budúcnosť svojich detí a svoju vlastnú. Písanie súbehov, nadväzovanie a udržiavanie kontaktov si vynikajúco osvojili nielen členovia samosprávy ale aj občianske organizácie a podnikatelia obce. Obec je členom Euroregiónu Ister Granum a má vynikajúcu webovú stránku. Veľkým problémom je úbytok obyvateľstva, v záujme jeho riešenia obec vypracovala niekoľko plánov, z ktorých niektoré už v súčasnosti prebiehajú (napr. už 8. rok samospráva obce vypláca jednorázový príspevok pre každé novonarodené dieťa).

Použitá literatúra:

MÁCSODI, Anna: Református lelkészi hivatal Búcs. Rukopis. Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskola, Esztergom.

SZIGETI, János - SZÉNÁSSY, Zoltán: Búcs. Bulcsú vezér faluja./ Honismereti Kiskönyvtár/ KT Kiadó, Komárom, 1998.

VARGA, Lajos: Az én iskolám. szerk. Búcs, KT Kiadó, Komárom, 1999.

www.bucs.sk